1 AUGUST 1943 – PRIMUL MARE BOMBARDAMENT AMERICAN EFECTUAT ASUPRA ROMÂNIEI
THE 1ST AUGUST 1943 – THE FIRST GREAT AMERICAN BOMBARDMENT ON ROMANIA

Florentina Manuela Tăbăcilă*

Abstract

In spring 1943 there was elaborated in Washington a project regarding an extraordinary raid against the oil fields from Ploieşti. The whole Ploieşti area was defended by 108 fighter planes (Romanian and German).

The decision of unleashing a powerful aerial attack against the oil fields from Ploieşti was taken in Casablanca in January 1943 by US President Franklin Roosvelt and UK Prime Minister Wiston Churchill. The military operation was allotted to US 9th Fleet (US aerial troops).

On Sunday the 1st August 1943 the „Tidal wave" aerial mission was started.

Key words: Ploieşti, oil, raid, aircraft, attack

Desfăşurarea celui de-al Doilea Război Mondial (1939-1945) a depins în principal de petrol, posedarea sau lipsa acestuia conducându-i pe beligeranţi la obţinerea victoriei ori ratarea acesteia. În aceste condiţii, încă de la declanşarea sa, a doua conflagraţie mondială s-a desfăşurat sub spectrul deţinerii sau penuriei de petrol, a cărui importanţă a devenit esenţială. Astfel, România ca ţară posesoare de petrol (a doua din Europa după URSS) a ocupat un loc major în planurile marilor puteri care s-au confruntat între anii 1939-1945.

Graţie bogatelor sale zăcăminte de petrol, România a devenit un subiect important în lupta dintre beligeranţi, pentru a-i acapara sau distruge această importantă şi vitală sursă de materii prime. Astfel, problema ţiţeiului românesc a avut un rol primordial în multe decizii militare şi politico-diplomatice între anii 1939-1945.

Putem afirma cu certitudine că petrolul românesc a fost râvnit încă din debutul celui de al Doilea Război Mondial de către ambele tabere aflate în conflict. Evenimentele, în derularea lor au demonstrat că dacă unul dintre beligeranţi deţinea această importantă sursă de materii prime şi folosea hidrocarburile în

* Referent, Secţia Patrimoniu, M.N.I.R.

logistica armatelor sale, cealaltă tabără acţiona pentru ca cea dintâi să nu beneficieze de avantajele folosirii zăcămintelor petrolifere. Din această cauză, în cursul desfăşurării celui de al Doilea Război Mondial, Valea Prahovei şi oraşul Ploieşti cu împrejurimile sale – zona unde erau concentrate principalele zăcăminte de petrol ale României, precum şi rafinăriile sale cele mai importante, a devenit spaţiul unor crâncene confruntări militare, cu precădere aeriene, la care au fost implicaţi românii, germanii, americanii şi britanicii.

În primăvara anului 1943 s-a elaborat la Washington proiectul unui raid extraordinar împotriva zonei petrolifere Ploieşti, obiectiv pe care şeful Cabinetului britanic îl numea rădăcina pivotantă a puterii germane[1]. Aceasta reprezenta cea mai importantă sursă de petrol a Axei, care producea în rafinăriile sale o treime din benzina necesară pentru aviaţia germană, o cantitate apreciabilă de motorină pentru blindate, precum şi lubrifianţi. Aşa cum arată generalul Dwight Eisenhover, planul, întocmit pe baze ştiinţifice, a fost prezentat de un grup de ofiţeri de stat major veniţi special în capitala SUA. Ca urmare a puternicei apărări antiaeriene a regiunii petrolifere, a distanţei până în România, a naturii terenului şi a presupusei eficienţe a bombardamentului „orizontal", planul prevedea un singur atac, prin surprindere, executat în zbor la înălţime mică, echipajul fiecărui bombardier având instrucţiuni să atace o anumită instalaţie din cadrul acestei zone[2]. Deci, s-a hotărât ca obiectivele vizate să fie atacate la joasă înălţime, scontându-se că maniera de atac adoptată poate conduce la realizarea surprizei şi la evitarea unei riposte puternice din partea apărării antiaeriene. În momentul producerii atacului aerian american, forţele române şi germane dispuneau în zonă de „patruzeci de baterii îngropate, fiecare dotată cu 6 tunuri de 88 mm, cărora li se adăuga baterii uşoare, ca şi sute de mitraliere antiaeriene"[3], precum şi gurile de foc ale unui tren blindat, format din zece vagoane şi cunoscut sub numele de „Omida de fier". Acesta avea înfăţişarea unui marfar şi era prevăzut cu cele necesare unei fortăreţe mobile, îndreptând în toate direcţiile trei duzini de tunuri şi mitraliere mici şi medii, din care unele pivotau circular[4].

Întreaga regiune petroliferă Ploieşti era apărată şi de 108 avioane de vânătoare[5], din care 57 române şi 51 germane, dispuse pe aerodromurile: Pipera (2 escadrile române, dotate cu aparate I.A.R.-80), Mizil (3 escadrile din care 1 română şi 2 germane, dotate cu avioane Me-109G2), Târgşor (1 escadrilă română având în dotarea aparate I.A.R.-80) şi Zilieştea (3 escadrile – una română şi 2 germane, dotate cu avioane Me-110)[6]. Mai existau în zonă peste 70 baloane captive

[1] René Sédillot, *Istoria petrolului*, Editura Politică, Bucureşti, 1979, p. 244.
[2] Dwight D. Einsenhover, *Cruciada în Europa*, Editura Politică, Bucureşti, 1975, p. 233.
[3] René Sédillot, *op.cit.*, p. 244.
[4] Ioan Grigorescu, *Bine aţi venit în infern…!*, Editura Nemira, Bucureşti, 1994, p.341-342.
[5] *Ibidem*, p. 169.
[6] Corenliu Năstase, Dan Melinte, Dan Antoniu şi Răzvan Bujor, *Ploieşti: Low Level Strike*, Bucureşti, Editura Modelism, 2007, p. 14-15.

încărcate cu hidrogen ce puteau fi ridicate la 2.000 m înălţime, lungi de 18 m, ancorate de troliuri prin cabluri de oţel, împletite, care dacă erau lovite produceau instantaneu un incendiu, precum şi sute de generatoare de ceaţă artificială, a căror eficienţă era sporită în condiţiile în care nu adia vântul[7].

Decizia de a declanşa un puternic atac aerian împotriva zonei petrolifere Ploieşti, a fost luată la Casablanca, în ianuarie 1943, de către preşedintele S.U.A. Franklin Roosvelt şi premierul britanic Wiston Churchill. Misiunea de executare a acestui bombardament asupra zonei Ploieşti a fost încredinţată Flotei a 9-a a U.S.A. A.F. (Forţele Aeriene ale Armatei S.U.A.), fiind una dintre cele mai pregătite acţiuni din întreaga istorie a războiului aerian purtat de aviaţia americană împotriva germanilor, urmărindu-se distrugerea rafinăriilor: „Astra Română", „Steaua Română", „Creditul Minier", „Columbia", „Vega" şi altele[8].

Duminică, 1 august 1943, începea cea mai îndepărtată misiune aeriană a războiului, sub denumirea de cod „Tidal wave" (Valul nimicitor), cu o lungime a traseului de 3700 km într-un singur zbor şi o durată de peste 11 ore. Au decolat din zona Benghazi (Libia), de pe trei aerodromuri, 178 bombardiere B-24 „Liberator" care trebuiau să parcurgă fără protecţia aviaţiei de vânătoare un zbor foarte lung. În spaţiul aerian al României au pătruns 162 bombardiere, care au început atacul asupra rafinăriilor din zona Ploieşti la ora 13,49, el încetând la ora 15,30.

B-24 „Liberator" era un avion de bombardament cu o rază lungă de acţiune, devenit operativ în anul 1941. A fost avionul american cu cea mai amplă serie de fabricaţie, realizându-se, din iunie 1941 şi până la oprirea producţiei, în mai 1945, un număr de 19.200 aparate în diferite variante. Acest avion de bombardament era prevăzut cu 4 motoare de către 1200 C.P. Fiecare avea o rază de acţiune de 3.360 km, dezvolta o viteză maximă de 480 km/h, iar încărcătura maximă era de 6400 kg. Ca armament avea 10 mitraliere grele, calibrul 12,7 mm şi un echipaj de 9-13 oameni, fiind unul dintre cele mai moderne avioane de bombardament folosite în anii celui de-al Doilea Război Mondial.

Fiecare dintre bombardierele americane care au participat la acest raid aerian avea în rezervoarele sale 1200 l de benzină şi o cantitate de bombe cântărind 2000 kg. Mareşalul forţelor aeriene regale britanice (R.A.F.), Sir Arthur Tedder, a oferit carburanţi şi bombe din săracele sale depozite africane pentru atacul asupra Ploieştiului[9]. Pe timpul survolării teritoriului Greciei, „alarma centrului de interceptare de la Atena, a ridicat vânătoarea germană, câteva aparate trebuind să facă calea întoarsă. Rămân 162 de avioane B-24 care-şi urmează implacabil zborul"[10].

[7] Ion Grigorescu, *op.cit.*, p. 142 şi 169.
[8] *Aviaţia română în luptele de pe frontul de est şi în apărarea teritoriului*, 1 ianuarie 1943 – 23 august 1944, volumul II, Editura Fast Print, 1994, p. 297.
[9] Cornel Marandiuc, *Inimi cât să cuprindă cerul patriei*, Editura Dacia, Cluj Napoca, 1985, p. 29.
[10] René Sédillot, *op.cit.*, p. 245.

Bombardierele americane au pătruns în România la ora 13,08 în două grupuri la un interval de 20 minute între ele, pe deasupra localităţii Bistreţ – 50 km est de Calafat, urmând ruta Piatra Olt-Slatina-Găieşti, de unde o parte s-a îndreptat spre Ploieşti, iar celălalt grup, către Buftea, urmărind apoi calea ferată spre Ploieşti[11].

Atacul aerian american asupra rafinăriilor a început la ora 13,49 fiind lovite: Concordia, Orion, Astra Română şi Vega din Ploieşti, Atelierul Central Astra, Uzina Electrică şi Concordia-Loreşti din Câmpina şi Rafinăria Creditul Minier din Brazi, atacul terminându-se la ora 15,30[12]. Au fost aruncate asupra acestor obiective un număr de 520 bombe explozive de 225 kg şi 450 kg, şi 4338 bombe incendiare din care 1195 nu au explodat[13]. Atacul s-a produs la mică înălţime (până la 150 m), în formaţiuni mici (10-18 avioane). Timpul de repunere în funcţiune a obiectivelor lovite a fost de 15-40 de zile, doar rafinăria Creditul Minier de la Brazi suferind pierderi mai mari, fiind necesare 180 de zile pentru refacerea sa. Pierderile înregistrate de populaţia civilă au fost de 100 morţi şi 240 răniţi.

Aviaţia americană, din momentul pătrunderii în spaţiul aerian român, personalul de supraveghere şi alarmă al teritoriului, a semnalat la timp apropierea, înălţimea şi direcţia avioanelor, element ce a facilitat riposta din partea artileriei antiaeriene cât şi a aviaţiei de vânătoare. Putem afirma că, forţa principală a constituit-o antiaeriana, care a fost acreditată cu doborârea a 20 de bombardiere dintre cele 35 pierdute pe teritoriul României, restul de 15 avioane fiind doborâte de aviaţia de vânătoare.

Apărarea antiaeriană a acţionat cu 21 baterii (68 tunuri) din care 15 baterii erau de 88 mm şi 6 baterii de 20 mm româneşti şi 31 baterii (21 baterii de 88 mm) cu 98 tunuri şi 10 baterii de 20 mm[14] germane. Din cele 20 de bombardiere B-24 Liberator doborâte, 4 au fost victime ale cablurilor baloanelor de protecţie[15].

În această luptă aeriană cu aviaţia americană de la 1 august 1943, aviaţia noastră de vânătoare l-a pierdut pe căpitanul aviator Ghica Marin, comandantul Escadrilei 51 de vânătoare de noapte, dotată cu avioane de fabricaţie germană, Me-110. Acesta a absolvit Şcoala militară de aviaţie printre primii, fiind mult timp instructor de zbor în cadrul şcolii. Căpitanul aviator Ghica Marin a fost înmormântat într-un cadru emoţionant, cu toate onorurile cuvenite la Cimitirul Ghencea Militar din Bucureşti. După carul funerar urmau două camioane pline cu flori din partea unităţilor de aviaţie, a oficialităţilor militare şi civile, precum şi toţi ofiţerii

[11] Corneliu Năstase, Dan Melinte, Dan Antoniu şi Răzvan Bujor, *op.cit.*, p. 11.
[12] *Ibidem*.
[13] Colonel dr. Alesandru Duţu, Florica Dobre, coloneil (r)dr. Leonida Loghin, *Armata română în al doilea război mondial (1941-1945)*,Dicţionar enciclopedic, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 1999, p. 57.
[14] Corneliu Năstase, Dan Melinte, Dan Antoniu şi Răzvan Bujor, *op.cit.*, p. 14.
[15] *Ibidem*.

Cabinetului Militar al mareşalului Ion Antonescu… Deasupra, pe cer, zburau formaţii ale aviaţiei de vânătoare române în formă de „cruce”… În momentul coborârii sicriului în mormânt, escadrila sa de vânătoare s-a desprins din formaţia mare, care evolua deasupra cimitirului şi picând la verticală, în şir indian, deasupra mormântului, a dat un ultim salut fostului lor comandant[16].

Bilanţul asupra acestui raid aerian, conform relatărilor americane, evidenţiază că din punct de vedere al pierderilor, el a fost costisitor, încheindu-se cu un dezastru: din cele 178 bombardiere care au decolat, 53 aparate au fost distruse, 23 au ajuns la diferite baze aliate, 14 au aterizat în Turcia, iar 88 de avioane s-au înapoiat la bază, din care 55 cu avarii. Au murit sau au dispărut în acest raid 446 de membrii ai echipajelor din peste 1700 care au decolat şi 79 au fost internaţi în Turcia. În România s-au prăbuşit 35 bombardiere, din care 20 au fost doborâte de artileria antiaeriană, iar restul de către aviaţia de vânătoare română şi germană. Efectivul echipajelor americane căzute în România a fost, de asemenea ridicat, totalizând 350 piloţi şi navigatori, din care 112 morţi, 110 prizonieri şi răniţi şi 28 dispăruţi, mulţi dintre ei carbonizaţi odată cu aparatele căzute. Dintre cei decedaţi, 172 membri echipaj au fost înmormântaţi la Ploieşti, 17 la Câmpina, unul la Nedelea şi 2 la Chiţorani (toţi pe raza judeţului Prahova).

Atacul aerian de la 1 august 1943 a reprezentat o acţiune de mare curaj, unică ca performanţă aviatică, încheiată cu un succes mediocru şi costisitor din punct de vedere al rezultatelor obţinute de aliaţi. Totodată, americanii au înţeles că România dispunea de o aviaţie de vânătoare dotată cu adevăraţi profesionişti ai manşei, gata de orice sacrificii pentru apărarea ţării lor. În consecinţă, aliaţii îşi vor lua măsuri de siguranţă şi vor bombarda România începând cu luna aprilie 1944, prin asigurarea protecţiei bombardierelor cu o numeroasă aviaţie de vânătoare.

Atacurile aeriene executate asupra României s-au înscris în strategia Coaliţiei Naţiunilor Unite de a distruge sursele petrolifere ale Axei.

[16] Mircea Petru, Dumitru Radu, *Aviaţia română în luptele de pe frontul de Est şi pe cerul patriei, iunie 1941 – august 1944*, Ed. Lumea Liberă, New York, 1989, p. 94.